

Tá ið hugurin leitar aftureftir endar hann ofta her í bygðini

Tú hoyrir framvegis á fólki, hvørjari bygð tey eru úr. Viðhvørt sæst tað eisini á teimum. Men alt hetta er nú við at fara. Og her hvílur ein stór ábyrgd á teimum ungu

Óvitarnir høvdu stóra fragd í at sleppa siglitúr á fjørðinum við Naddoddi av Tvøroyri. Her fer hann fyrsta túrin, »fullfermdur«

Áki Bertholdsen

– Hvør bygð hevur sína mentan, sum er verd at varðveita.

– Men tey serligu eyðkennini, hvør bygðin hevur, eru við at kámost út.

– Eisini dialektimar eru við at hvørva, og tað er spell.

Tá ið Niels Nattestad, vanligar nevndir Natte, setti bygðarsetvuna í Hvalba um vikuskiftið, tosaði hann nógv um samanrenningina, ímillum tað gamla og tað nýggja, og hann visti á tydingin av at varðveita tað gamla.

Ikki minst helt hann, at tað hvíldi ein stór ábyrgd á teimum ungu at bera so í bandi, at tey gomlu serýðkennini, hvør bygðin hevði, ikki hvurvu.

– Tað er gamalt at skipa

fyrir tiltøkum í Føroyum, sum fekk fólk at savnast.

– Fyri góðum 100 árum síðani fóru føroyingar at skipa fyrri fólkafundum kring landið.

– Men tá var ongín ítróttur á skránni. Ei heldur tombola ella 21-spæl.

– Tá hittust føroyingar at syngja nýrktar, føroyskar sangir og at lýða á talur. Og teir hittust at dansa føroyskan dans og onkuntíð var eisini gudstænasta á skránni.

Íblásturin var fjóðskapar-rørslan, sum hevði tikið seg upp nokur ár frammanundan.

– Natte segði, at fólk hava sjálvandi gleitt seg til slík tiltøk, tí tað hendi ikki so avbera nógv av slíkum í føroyska samfelagnum tá.

– Tey hava gleitt seg til at hitta vinir og kenningar aðrastaðni úr landinum,

sum tey ikki høvdu sæð í mánaðir, kanska ár.

– Ein góðan dag á sumri hevur tí verið spennandi at fara frá húsnum til fólkafundar, til gongu upp um fjøll, ella tey hava sett seg til áramnar.

– „Firðir og fjøll ei ferðini forða“, sum IPG tekur til í einum einum av sínum vælryktu fólkafundarsangum.

Enn er tað stuttligt

Natte segði, at hóast samferðslan onkustaðni ikki er heilt fullfíggið enn, er hon nógv batnað seinastu árin.

– Men framvegis er tað stuttligt hjá fólki at hittast á stevnum.

– Fólk koma úr øðrum bygðum, og hvalbingar, sum av ymsum orsøkum eru fluttir aðrastaðni at búgva, koma heim at vitja slíkan dag – ikki til gongu ella við

árabáti, men við stórum ferðamannaskipi og ígjøgnum berghol.

– Tað er ikki langt síðani, tit sóust, kanska ikki longri síðani enn seinasta vikuskiftið.

Men nú er tað kortini øðrvisi. Alt er fyrirreikað og lagt til rættis og tú skalt bara njóta tað. Saman við vinum og kenningum kanst tú blaka gerandisokið av tær og hava tað stuttligt og hugnaligt á sama hátt sum á fólkafundinum síðst í hinari öldini og fyrst í hesari.

Natte helt tí at vit enn kunnu fáa væl burtúrur nokrum av ørindunum úr meistarligu yrkingini hjá Chr. Matras um fólkafund á Gøtueiði fyrri góðum 80 árum síðani.

Hann yrkti m. a.:

*Ymiskur er tann húsoykur,
ið hongur uppi við fólk
-ymiskt er gongd og húgvuburður,
har tey tyrpast í bók*

*Og lyndið er dæmt av himalivi
slíkan dag um nú
-og innan kot og knapptrøggju
býr ymisk trá og trú*

Og longur niðri í yrkingini sigur hann:

*Men summi hvørva í ungari ást
burtur í grøna lág
-og summir vekja ella drepa dreyms
við at smakka ser á*

– Alt hetta er eisini slíkt, vit uppliva á stevnum nú á døgum. Hetta er framvegis ein partur av okkara mentan.

Sást á húgvubróðrum
Natte visti á, at hvør bygð hevur sína serligu mentan, sum er verd at varðveita.

– Tú hoyrir framvegis á fólki, hvaðani tey eru. Viðhvørt sæst tú tað eisini á teimum.

Natte mintist eina hendring einaferð hann, blaðungur, arbeiði á Bacalao í Havn.

– Har var nógv arbeiði, so har var eisini nógv fólk ymsastaðni úr Føroyum, eisini úr Hvalba

– Ein morgun var aftur ein nýggjur maður.

– Tá letur í eini eldru konu, eg pakkaði saltfisk við:

– „Har er ein nýggjur maður, mann ikki hasin er úr Hvalba“?

– Eg kendi mannin, sum var úr Hvalba og spurdi tí konuna, hvussu hon kundi siggja tað.

Jú, „hann setir húgvuna uppá snurr“, svaraði hon.

Summi søgdu, at gongulagið eisini kundi siga, hvørjari bygð ein var úr.

Natte visti ikki, hvussu nógv slík, serlig eyðkenni eru eftir.

– Bilurin hevur m.a. havt tað við sær, at húgvan er ikki so vanlig longur og at tað heldur ikki verður gingið so nógv.

– Húsoykurin er eisini kámaður. Nú eru tað heldur ymisk sløg av deodoranti, sum gera um seg á slíkari stevnu.

– Soleiðis broyta eyðkennini náttúrliga við tíðini.

Halda at tað er smart at tosa sum tey í Havn

Natte visti eisini á, at somuleiðis tykkast dialektimar at vikna.

– Og tað er spell.

– Útvarp og sjónvarp standa frá allan dagin. Og er tað ikki danskt, ella amerikanskt, so er tað í øllum

Smádreingirnir hjá Royn vunnu tann fyrsta steypadystin ímóti AB